

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 24 maj 1918 kl. 2 e. m.

*Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande,
nr 11, i anledning av väckt motion angående av-
veckling av det nuvarande militärförsvaret m. m.*

Uti en inom andra kammaren väckt, till utskottet remitterad motion, nr 168, har herr *Månsson* i Hagsaström m. fl. föreslagit, 1) att riksdagen för sin del måtte fatta principiellt beslut om en fullständig avveckling av det nuvarande militärförsvaret samt hos Kungl. Maj:t göra framställning om framläggande snarast möjligt för riksdagen av en plan för avvecklingens praktiska utförande och för ordnandet av övriga frågor av olika slag, som härmed stode i samband; 2) att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa att taga initiativ till gemensamt uppträdande från de skandinaviska staternas sida, dels i fråga om militärförsvarets avveckling, dels ock beträffande riktlinjerna för det framtida uppträdandet i vad det gällde att utåt hävda en klart *markerad* neutralitetspolitik utan förbindelser till mer eller mindre omfattande militära försvarsanstalter.

Beträffande den motivering, som motionärerna anført till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Innan utskottet övergår till motionen, har utskottet ansett lämpligt erinra därom, att en motion med samma yrkande väcktes vid 1917 års riksdag av herr *Winberg* m. fl. I anledning av motionen, som remitterades till andra kammarens andra tillfälliga utskott, hemställde utskottet, att andra kammaren, under uttalande av sin förvissning om, att vårt lands regering icke skulle låta något tillfälle gå sig ur händerna att, med allt det inflytande vårt land kunde

*Motion vid
1917 års
riksdag.*

äga, vid internationella förhandlingar stödja arbetet för upprättandet av en freden tryggande internationell rättsordning, måtte besluta avslå herr Winbergs m. fl. motion. Bakom detta yrkande stodo endast fyra av utskottets ledamöter. I avgivna reservationer hade fyra ledamöter med två olika motiveringar hemställt, att motionen icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda. Vid ärendets behandling inom kammaren den 2 juni 1917 framställdes yrkanden, förutom om bifall till motionen, utskottets hemställan och de avgivna reservationerna, dels om avslag å motionen med godkännande av utskottets motivering, dels ock om avslag å motionen utan särskild motivering. Till stöd för sistnämnda yrkande, som framställdes av herr Edén, anfördes bland annat, att vid ett bifall härtill ingen av dem, som ville avslå motionen, behövde frångå den principiella ståndpunkt han hade till själva saken. Berörda yrkande bifölls av kammaren med 112 röster mot 14, vilka avgavos för bifall till motionen.

*Regeringens
programför-
klaring.*

I sin vid regeringsskiftet den 19 oktober 1917 avgivna programförklaring har hans excellens statsministern angivit regeringens ställning till avvärpningsfrågan med följande ord: »Vi giva vår varma tillslutning till de strävanden, som på skilda håll framträda med alltjämt växande styrka, att efter detta världsförödande krig söka skapa en varaktig fred och en internationell rättsordning, vilken kan vara ägnad att trygga freden och möjliggöra rustningsbördornas avveckling. Uppenbarligen är det icke möjligt att, medan kriget pågår, upptaga spörsmål om begränsning och anpassning av vårt lands försvarsanstalter efter folkets bärkraft och den fredliga kulturens behov, men vi vilja icke underlåta att uttala vår övertygelse, att dessa spörsmål, när kriget en gång slutat, måste komma till ingående prövning med tagen hänsyn till då rådande förhållanden i världen.»

*Utskottets
yttrande.*

Ovan återgivna uttalande vid den nuvarande regeringens tillkomst synes utskottet på ett riktigt sätt angiva den ståndpunkt, som Sverige har att under nuvarande tidsförhållanden intaga till frågan om de militära rustningsbördorna. Den uppfattning, som i nämnda uttalande kommit till uttryck, motsvarar likaledes utan tvivel den mening, som hystes av flertalet inom andra kammaren, då denna vid fjolårets riksdag fattade sitt av utskottet omnämnda beslut. Vid de politiska val, som sedan dess förrättats, har samma ståndpunkt

yttermera understrukits, och det stora folkflertalets bestämda anslutning till arbetet för fred och rätt mellan nationerna på ett otvetydigt sätt blivit bekräftad. Landets hållning under den senaste tidens prövande komplikationer har på nytt ådagalagt dess allvarliga vilja att fasthålla vid dessa riktlinjer. Utskottet hyser slutligen den bestämda förvisningen, att regeringen, i överensstämmelse med sin anförda principförklaring, icke skall låta något tillfälle gå sig ur händerna att såväl i samverkan med de övriga skandinaviska länderna som eljest, i vad på den ankommer, befordra varje åtgärd, som kan vara ägnad att främja en mellanfolklig rättsordning till tryggande av freden och av folkens självbestämningsrätt, en rättsordning, som kan möjliggöra en avveckling av rustningsbördorna utan någon som helst fara för vårt nationella oberoende.

Vid sådant förhållande får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 24 maj 1918.

På utskottets vägnar:

ALEX. THORE.

Närvarande: herrar *Thore*, *Hagman* i Stockholm, *Olsson* i Kollungaröd, *Andersson* i Nacka, *Ljungberg*, *Carlström*, *Nilsson* i Vibberbo, *Pehrsson* i Bramstorp, *Lövgren* i Nyborg samt *Johansson* i Hässlås.

Reservation

har anmälts

dels av herr *Thore* mot utskottets motivering,
dels av herr *Lövgren* i Nyborg, som ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till motionen.
